

Učiteljski list

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Uredništvo (slovenskega dela) in upravništvo v Trstu (15), Via Udine 35, III. Hrvatski dopisi naj se pošiljajo na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovenskih učiteljskih društev v Trstu“, odgovorni urednik slovenskega in hrvaškega dela Jože Pahor. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane Lir 24.— Tekoči pošt. račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 12

V Trstu, 15. junija 1925.

Leto VI.

Delovna šola

(Nadaljevanje.)

Marec in april, prva pomladna meseca, velika noč in začetek vrtnih del morejo biti za naš ciklus tem nekako združenje vsega doslej opazovanega: življenje v okolici je predvsem delo. Imamo dva cikla tem: lokalni del mesta in središče. Opazujemo pa s stališča delajočega in konsumenta. Teme: 1) hiša in dvorišče, cesta, gledana skozi šolsko okno, življenje na cesti; cesta ponoči, zjutraj, po končanem delu, zvečer; ljudje, ki vsak dan izvršijo kako delo in imajo opraviti na naši cesti, čiščenje in vzdrževanje ceste, igre na cesti, družabne dolžnosti (zdravstvo in dostojnost), ki jih ima človek na cesti in radi ceste, 2) sprehodi po mestu: kako se ne izgubim?, kaj naredim, če bi se izgubil? Prometne ulice, lepe ulice; postaja, okolica mesta, 3) rodbina, sirota, samotni, brezdomci, sosede, tovariši, znanci, gostje, organizacije: gospodarske, politične itd.; mestne organizacije, mesto in delo človeka v mestu.

8. Metodični nasveti. Če bi se hoteli preprosto izraziti, bi lahko dejali, da je učenec našega prvega oddelka — pčestnik. Da, res smo napravili cesto za učiteljico otroka, in sprehod skozi ulice je metoda, kako naj ga učimo. Tako je nastala osnova onega «predmeta», ki ga lahko označimo kot znanost o življenju ali človeku, kajti najvažnejše za človeka je poznanje človeškega življenja.

Opazovanje člov. življenja smo začeli z egoističnega stališča konsumenta in prosilca. Toda otroška znanježeljnost ne bo dolgo ostala pri tem: podoben učenjaku se otrok za vse zanima. Najbolj pa se zanima za dejavnost, njegovi interesi so v dejavnostih. Tako se torej poglobimo v neskončno bogato delovno življenje človeka. Videli smo, kakšne socialno altruistične perspektive odpira otroku. Po témah sodeč, je naša šola nedvomno delovna šola.

Ta delovna šola pa mora biti tudi otroška šola. Ne sme nas zapeljati množina snovi in tudi ne globina njene predelave, ampak najvažnejše je, da se vsega lotimo otroško, z otroškim pogledom in otroškim zanimanjem. Morda ni nič na svetu tako zvišeno in modro kot združenje dela odraslega človeka z otroškim načinom opazovanja. Baš otroški način opazovanja in otroška vprašanja morejo često naše lastne nazore o delu poglobiti in dvigati. Način, kako se bližajo otroci delu, hočemo spremljati s pozornostjo, posebno pa z razumevanjem. Ne smemo se usiljevati otroku s svojimi pojmi in vprašanji. Z otroci moramo biti otroci.

Pomislike bi mogla zbuditi naša metoda, ne «metoda dela», ampak ekskurzij. Stvar je pa ta, da so osemletni otroci, kolikor jih poznam, malo sposobni za «produktivno delo». Le s skrajnim trudom in naporom se posreči pritegniti jih h kuhinjskemu delu in k trajnemu delu v delavnicah. V tej starosti so otroci najbolj sposobni za to, da tekajo okrog. In to moramo izrabiti.

Še to je važno: naš «pčestnik» ne bo le bister, ampak naj postane tudi dober, t. j. pri izletih naj opa-

zuje s socialno, altruistično aktivnostjo. Ni v naravi otroka, da bi le opazoval. S posnemanjem si prizadeva tudi udejevati, kar vidi. Vse, kar opazuje, bi rad preobrazil. To otrokovo nagnjenje pospešujemo. V zvezi z gornjimi cikli opazovalnih tem se lahko vrstijo sledeče socialne vaje otroka: 1) organizacija skupnega dela (ekskurzije za nakup) in razdelitev opravil za izvršitev, pomoč pri opremitvi sob in njih red, gospodarstvo uporabe in etika razdelitve, zmožnost, poravnati spore; 2) pomoč v kuhinji in sploh v vsem šolskem gospodarstvu; zmožnost samostojno najti pot, vljudno vedenje z ljudmi, previdno ravnanje s šolskimi rečmi; 3) pažnja na red in vrsto, sposobnost, se (za sprejem v delavnice) izkazati hvaležni in prijazni z malimi dobrotami za olajšavo dela drugim; 4) skrb za varnost in zdravje v okolici, spoštovanje dela, korist v hiši; 5) tolažba bližnjega, pomoč v potrebi, prirejanje proslav; 6) organizacija splošno koristnega dela v šoli; 7) vedenje na ulici, pomoč v neugodah na cesti; 8) organizacije otrok in njih naloge. Metoda je vezbanje ob vsaki priložnosti, ki se nudi.

9. Vreme, časnik in koledar. Ali ni bilo preveč govora le o človeku? Kaj pa narava? Menim, da je mesto popolnoma neprimerno, da bi prvo leto pričeli z naravo. Sicer je narava (vsekakor ne podeželska in deviška) tudi v mestu, saj tudi to ni izven naravnih zakonov. Le da niso tu izhodišče gozd, polje, cvetice, ptiči in živali. Najprimernejše je vreme, pri ekskurzijah bomo imeli vedno opraviti z njim, in tudi je pri otroku te starosti za vremenoznanstvo, (meteorologijo), za to staro vedo zelo mnogo zanimanja. Teme bi bile naslednje: 1) Jesen: ulica v jeseni, ceste v dežju, nesnağa, nevarnost vlage, megla, strah pred prehlajenjem, učinek vremena na razpoloženje, odvisnost gotovih poklicev od vremena; 2) zima: ulica pozimi, cesta, kadar zmrzuje, sanke, naletanje snega, led zamrznjenje, dvojna okna, brezdomci, varstvo živali, drsanje, vrtovi pozimi, lomljenje leda; 3) pomlad: ulica pomladi, tajeenje snega, pomladni potoki in snaženje ceste, prodajalci cvetic, pomladno razpoloženje; 4) poletje: cesta ob vročini, izumiranje ulice, beg iz mesta, prah in škropljenje ulice, nevihta, naliv, toča, vrt ob vročem vremenu in prahu, vonj cvetja, senca; 5) ulica zjutraj, podnevi, zvečer in ponoči, poletni in zimski dan.

Drugo vprašanje je: kje dobimo učila, zbirke vzorcev in knjig s témami za slične tečaje iz «življenieznanstva»? Pri tem nam pomagajo lastne oči in lastna vedoželjnost, poleg tega ima vsakdo tako izvrsten izkaz tem za razgovore, kakor je časnik, kar pri rokah.

«O vseh razmerah ljudi, o napravah, o običajih in navadah v naših in tujih deželah, o vseh naših odnošajih do drugih delov sveta, skratka o vseh področjih človeškega znanja in vede skuša poučiti časnik. Tako postaja zajemališče vedno novih pobud za odrasle. Čemu naj bi ne torej koristil tudi pri pouku?»... (H. Scharrelmann, Goldene Heimat.

Hamburg 1908.) «Da, trdno sem prepričan, da se ves naš pouk lahko opre na priložnostno poročanje listov. Ni treba drugega, kot poiskati besedo, anonso, opazko ter dostaviti nekaj besed: takoj je dana zveza s snovjo, polno življenja.»

Druugo izvrstno učilo je naslovna knjiga in «vodnik», ker je v resnici nekaj enciklopedičen zamek vseh strani življenja v mestu in more učitelj neprestano zajemati iz nje snovi s polnimi rokami. Dokler učitelj uporablja ti dve učili in, v potrebi, ima kako staro številko časnika, se ne more prito-

ževati o nedostajanju učil, ki bi mu nudili snovi.

H koncu bi vendar rad posvaril. Ker so mi znane tožbe učiteljev, da je šola «prazna», da v šoli «ni ničesar», sem skušal dokazati, kako bogato je ono življenje, ki naj se vanj poglobi delovna šola. To pa še ne pomenja, da bi morda predlagal, poplaviti otroka z vso našeto množino tém: bilo bi usodno za otroke, če bi učitelju padlo v glavo predelati vse navedene teme. Če ima otrok preveč vtisov je skoro kakor če ne bi imel nikakšnih.

(Dalje.)

Angleška šola

(Nadaljevanje.)

Druga posebna črta angleške šole je diferenciacija učencev kot vzgojnega materiala. Kjer je le mogoče se boljše, nadarjeni učenci združijo posebej, ostali pa posebej tako, da se učiteljevo delo preveč ne raztrže, da je enotnejše, trdnjše. Seveda se pri pouku upoštevajo tudi osebna nagnjenja učenčeva. Teoretičnemu pouku je v šolskih načrtih odmerjeno le skopo mesto. Realije se obravnavajo vedno iz stališča življenjskih potreb. Petje, risanje, ročno delo in vse spretnosti se gojijo v veliki meri. Posebno skrb pa obrača angleška šola na obrtni pouk, tako da otrok spozna obrti v njih mnogolčnosti in spozna tudi njih pomembnost za državno ekonomijo. Ker so pa razredi preobljudeni (najmanj 45 do 50 učencev na razred) je pouk v jeziku posebno mučen. Zato se pa učitelj poslužuje raznih mehaničnih in mnemoničnih obrazcev. Težaven je tudi problem uteži in mer, ker je to trd oreh tudi za odraslega človeka in se decimalni sistem na Angleščem še le polagoma uvaja. Med poukom ni tiste strašne militaristične discipline, otrok se lahko giblje prosto, da le ne moti splošnega pouka. Učenje se vrši, če je le mogoče, na prostem. Posebne skrbi in pažnje je deležen pouk o živalih; otroci se navajajo k ljubezni do njih in do narave ter v to svrhu obiskujejo muzeje, zoološke vrte itd. Mnoge krajevne mestne in deželne inštitucije podpirajo razvoj obmorskih kolonij, šolskih izletov in drugega enakega šolskega dela. Princip koedukacije, ki se je tako razvil v Ameriki in Skandinaviji, je uspešno prodril v Škotski in v Galesu, manj pa na Angleškem, kjer je mogoč v ljudski, nedopusten pa v srednji šoli. Mešani razredi se dopuščajo le do otrokovih 11. let, od 11. do 14. leta pa so otroci po spolih ločeni, ker dobi od tistih let tudi vzgoja pri dečkih in deklicah svojo posebno smer, ki se bolj prilega njihovim fiziološkim, duševnim karakteristikam in tudi bodočim socialnim nalogam.

Iz teh podatkov se razvidi, da postaja angleška šola v resnici važen faktor angleškega nacionalnega duševnega organizma in da ni več namenjena privilegiranim slojem v narodu samem, ampak da je res ljudska v pravem pomenu besede. Privilegirani razred, aristokratski, sicer še danes vzgaja svoje otroke v posebnih zavodih, vendar je resnica, da se tudi med njimi opuščajo vsi privilegiji kaste in da na Angleškem velja človek le, kolikor zna. Kdor nekaj zmore, se mu ne stavlja v javnem uveljavljanju nikake zapreke.

«NOVI ROD».

Deseta številka se razpošilja in s tem je letnik zaključen. Tako je list prebil leto, ki ni bilo rožnato, ki ga pa ni uničilo, ki mu niti škodovati ni moglo. Udarci po njemu so prišli tako pozno, da ni izdajo več, če bi tudi ne bili sami na sebi absurdni.

Plačevanje naročnine se je za ta letnik uredilo tako, da so se poravnale po tri številke, ako je kdo

Kar se tiče učiteljstva samega, ljudskega namreč, je bilo to še pred leti v precejšnji meri nezadostno pripravljeno za polno vršitev svojih šolskih nalog. Učiteljstvo je prihajalo iz vseh družabnih razredov in ni bilo potrebno, da bi imelo za šolsko službo posebnih strokovnih kvalifikacij. To pa je veljalo v posebni meri za podeželsko učiteljsko gardo, ne pa toliko za mestne učitelje, ki so izhajali iz tako tako imenovanih «Training Colleges».

Prvo učiteljske «Battersea Training» je bilo ustanovljeno v l. 1840. Kasneje se je njih število pomnožilo, vendar niso mogla ta učiteljska nikdar dati svojim gojencem popolne učiteljske priprave. Pod vplivom Spencerjevske materialistične pedagogike so ti zavodi opremljali svoje gojence z neprimerno velikim balastom empiričnih formul in predpisov, a niso jim dajale pravega čuta učiteljskih nalog v ljudstvu. V l. 1922. je bilo na Angleškem in v Galesu 90 takih zavodov, od katerih 20 je bilo prideljenih raznim univerzam. Gojenci imajo dostop vanje po 17. letu in po prestopu izpitu, ki naj pokaže kandidatovo splošno izobrazbo. Tudi učna doba kandidata se ravna po merilu njegove izobrazbe in imamo tedaj kandidate, ki hodijo v zavod 2 leti, take, ki hodijo 3 in še več let. Pa so tudi taki gojenci, ki dosežejo pravi univerzitetni naslov. Učni načrti teh učiteljskih so pa še kaotični, prenapolnjeni z nepotrebnimi nauki. Pedagogika se v njih predava kot stroga znanost, ki naj učitelja preko spoznanja potreb vsakdanjega življenja in preko njegove notranje harmonije vsposobi za njegovo delo. Dih idealizma, ki je zavel v tem vprašanju po vseh drugih državah, ni mogel na Angleškem najti še pravih tal. Vendar imajo ta učiteljska nekaj karakterističnih potez, ki jih ločijo od enakih na kontinentu. Učna snov je skoraj ena in ista za pripravo ljudskošolskega kakor tudi za pripravo srednješolskega učitelja. Zanimivo je, da se naslov profesorja na Angleškem podaja le docentom vseučiliških fakultet. Ekonomsko stanje učiteljstva ni v kljub večkratnemu izboljšanju še danes povsem dobro. Bolje je preskrbljeno mestno učiteljstvo. Tedaj bi bile razmere angleškega učiteljstva, toliko v duševnem kolikor tudi v materialnem oziru, skoraj povsem enake ostalemu učiteljstvu na kontinentu. A je vendar učiteljsko delo v šoli boljše in uspešnejše na Angleškem kot pa drugod v Evropi. Vzroka temu je iskati v razmerju pristrčnosti, ki vlada med angleškim vzgojiteljem in njegovim gojencem, razmerje, ki ga ustvarjajo šolske igre in sportne vaje.

(Dalje.)

prejemal 10 ali več izvodov. Pod deset izvodov je bilo plačati v dveh polletnih obrokih. Nekateri se tega niso držali ter so že kdaj poravnali vsetno naročnino.

Vendar jih je še mnogo, ki so v zastanku s plačilom. Te prosimo, da poravnajo svoje dolgove, ker list stane v tiskarni tisočake. Uredite račune z Novim rodom še pred koncem šolskega leta! Uprava.

Pred delegacijskom skupštinom

Ruke su naše sputane, ledja su naša isprebijana, valovi najgrdnijih zuluma prohujali su i huje još dandanas nad našim glavama, — a mi stojimo čvrsto i nepokolebivo na svojim mjestima gledajući smjelo budućnosti u oči. — Bilo je teških časova, kada su mnogi očajali osjećajući, kako reakcija lupa nemilosrdno po najsvjesnijim njihovim drugovima sa grdom nakanom, da smrvl redove jednog udruženog staleža. Naši su pak najbolji pobornici dostojno prinesli sve udarce i spasil čast i opstanak svoje organizacije. Jasno je, da su u to ime pali žrtvom mnogi od najpožrtvovnijih društvenih radenika, ali je zato staleška ustanova uspjela da prkosi prilikama i uzdrži položaj. Samo je naša Zveza mogla, da riješi ono, što se riješiti dalo, jedino je ona znala, da očuva svoje učiteljstvo od pretećeg mu moralnog i ekonomskog rasula.

Sistem se je potpuno osmiješio u svim mogućim oblicima svojeg jurišanja, jer nije uspio, da ošteti i rastepe naše vrste, radi čega treba, da s tim dejstvom i računam.

Učiteljski je savez vršio dostojno svoju zadaću, jer se oslanjao na neuklonivu volju ogromne većine našeg učiteljstva u ovim krajevima. Smalaksali i obnemogli članovi uočuju ogromno značenje udruženja i njegovu visoku moralnu vrijednost, te se počinju da miču i zanimaju za društveni rad. Mlilavci, koji su se utopili u valovima oportunitizma i korupcije, automatski su otpali iz društava, kamo nijesu već odavna spadali.

Mimo svoje Golgote imade naš stalež i svojih vedrih dana. Učiteljska je zveza trošila ogromne energije za svoj obrambeni rad, pa nije mogla uvijek, da ulaže svoje sile u društveno djelovanje, kako bi to htjela i željela. No u najnovije doba kao da je sistematsko proganjanje popustilo, pa se rad u dru-

štvima oživljuje. Već se par godina nastoji, da se društvena rabota pridigne na dostojnu visinu i spravi u kolotečinu novih zahtjeva i orijentacija. Idejnom pokretnom šilom naših ustanova postaje zvezino delegacijsko zborovanje. Ono poprima svake godine sve veći razmah i sve veće značenje. Nije to obična skupština društvenih izaslanika, nego je to velika, impozantna manifestacija naših sila, najjasniji odraz naših želja i nada. Čitavo se udruženo članstvo grozničavo i savjesno pripravlja na svoje zborovanje. U pojedinim društvima opaža se pred skupštinom saveza neko osobito kretanje i djelovanje. Neka društva rade neumorno i tekom čitave godine, da tako iznesu na godišnjem saveznom sastanku uspjehe svojeg rada, kojima se svi ponosimo. Imademo i društava, koja inače životare, a počnu da se miču i rade u pomisli na delegacijsku skupštinu. — No sve osjeća neki poticaj i potrebu, da se što dostojnije pripravi za godišnji obračun. Tu izbija staleška svijest, tu je jamstvo, da napredujemo, da kročimo duhom vremena.

Zborovanje zveze je afirmacija našeg opstanka, naše volje i čeznuća za progresom, za napredovanjem. Ono preporadja i pomladjuje sva društva putem delegata, ustanove socijalnih tečajeva i drugih ustanova.

Svaki od nas želi, da taj naš kongres ispadne što svečanije i uspješnije. Pripravljamo se dakle savjesno i svake godine sve intenzivnije za svoj veliki zbor, jer nove prilike zahtijevaju nove načine djelovanja i veće napore. Društva, koja su zaostala, neka se pridignu i pomlade, da ne stignu njihovi delegati praznih ruku na zborovanje, jer ovo nije samo ispoljavanje naših boli i jada, nego je bilanca našeg društvenog djelovanja. Zbor delegata dava razne upute, određuje načine društvenog života i udejstvovanja, bira vodstvo, koje rukovodi našom staleškom borbom, zato smo svi dužni, da stvorene zaključke savjesno i dosljedno provadjamo u život.

«U organizaciji je moć i spas staleža!»

(C. Drekonja)

Didaktična razstava v Firenci

Iz tesnih grap je zdrčal vlak v širno ravan. Preko furlanske ravnine nas pelje pot vedno dalje proti jugu. Kakšna razlika med Furlanijo in nižjo italijansko ravnino! Tu tanka plast prsti na grušču, tam dolj na debelo pogrjnena rodovitna zemlja. Dolge brajde na polju ob železniški prog; med brajdami cveto breskve s krvavimi plamenčki. Vse drugo še golo kot pri nas. Iz tal sili žitna zelen; travniki še vedno zimsko oblečeni. — Gore se umikajo našim očem, pogled hiti v brezbrezje. V daljavi se dviga zvonik in drevo sameva sredi ravnine. Tam svetel pas — reka kot bi mirovala. Prikažejo se zopet gore. Gole so. Teško diha vlak navkreber. Tam onkraj teh gora — Firenze. Vse kakorkoli je človek kdaj bral o tem mestu, vse mu stopa pred oči. Iznad mesta se dviga Dantejeva podoba, zraven stoji kiparji z dleti ob sivi kameniti masi, tam zopet slikarji s čopiči in paletami. — Vlak se spušča nižje in nižje. Mimo Pistoje leti dalje. Popotniki postanejo nemirni, vstajajo, pripravljajo se, potem čakajo. Sunki, kolesa ropotajo glasneje — Firenze. Noč je. Telo je trudno in potrebno počitka. — — —

Didaktična razstava v Firenci je prva te vrste v Italiji. Pobudo zanjo je dala šolska reforma.

Razdeljena je bila razstava v štir dele:

- 1.) razstava moderne italijanske šole ter znanstvenih in didaktičnih pripomočkov;
- 2.) šole v inozemstvu in kolonijah,

3.) profesionalne, vojaške in dr. šole;

4.) zgodovina italijanske šole iz srednjega veka preko renesance do danes.

V področju ljudskošolskih ročnih izdelkov razstava ni nudla in ni niti nuditi hotela profesionalnih izgledov. Bila je odraz one stopnje šole, katero so si ustvaritelji šolske reforme zamislili. Razstavljena dela so kazala v večini smoter vzgoje potom dela.

Razstavljena so bila: ročna dela risbe, naloge, dnevniki, statistike; fotografije šolskih poslopij, šolskih sob, kabinetov, šolska oprava, učni pripomočki posameznih predmetov. Šole iz novih pokrajin so imele zasedena dva paviljona na trgu Cavour. Odlikovale so se tržaške in tridentske šole. Zanimiv je bil nazorno pokazani proces rezbarske obrti neke tridentske šole. Mesto Gorica je razstavila poleg ročnih izdelkov tudi šolsko opravo. V goriskem delu razstave je imel izložena intarzična dela tudi naš tovariš M. Peternelj. Škoda le, da njegova dela niso prišla do izraza, ker niso bila razstavljena na dovolj svetlem in vidnem mestu. Poleg paviljonov, v palači «Parterre di S. Gallo» so izložile posamezne tvrdke svoje učne pripomočke za posamezne predmete. Zastopane so bile tvrdke Paravia, Luppi, Valardi. Poleg teh so bili tu razstavljeni izdelki raznih profesionalnih šol zlasti iz večjih mest kakor ženske čipkarske in industrijske šole v Bologni, dalje profesionalne šole iz Napoli, Cesene, Rima, Benetk itd. Vse te šole kažejo veliko smotrenost in pomebne gospodarske izgleds.

V dvorani na levo je razstavila nemška tvrdka Koehler-Volckmayr — Leipzig učne in znanstvene pripomočke za vse vrste šol. Mnogobrojnost in originalnost teh izdelkov je kazala popolnost nemške tehnike. Izmed inozemcev so bili udeleženi na razstavi še Poljaki z znanstvenimi, zlasti tehničnimi izdelki. Pozornost je vzbudil posebno oddelek poljskih narodnih noš in okraskov. Bogato so bile zastopane artistske šole (Scuole d'Arte). Razstavile so izdelke v lesu, lončevinaste posode, dela v gipsu, kipe, reliefe.

V drugi vrsti dvoran so bili izloženi izdelki italijanskih šol. Obiskovalca so zanimali posebno lepi albumi. Tudi žerska ročna dela so bila bogato zastopana. V ostalem je prednjačila plastika (ilovica, gips). V tem delu so bile zastopane tudi nekatere industrije. Naj omenim le milansko svilno industrijo s svojim lepim učnim pripomočkom o razvoju svilopreje.

V «Palazzo degli Uffizi», v razstavnem delu italijanskih kolonij in šol v inozemstvu me je presenetil stražnik Arabec. Pojasnih mi je marsikaj, kajti tu sem stopil v še malo znani svet. Slišal in čital sem

že o pestrih arabskih vezeninah, o njih posebni kompoziciji barv, ali mrtva črka in beseda ne moreta dati točne predstave. Tu se čudi človek bujni fantaziji. Povsem drug način estetskega izražanja. Čuti se, kakor da prosevata iz črnih in ruženih osnovnih barv mesečina in temota iz «Tisoč in ene noči», ostala kompozicija pa da diha fantastične njene zgodbe. — Že na prvi pogled so vzbudili pozornost številni in lepi izdelki iz usnja. — Tam so visele arabske tkanine s širokimi počeznimi prtimi. V kotu je budila nizka mizica s stolčki željo po srebanju kave in kramljanu v lahkih oblačkih tobakovega dima. Največ je bilo na ogled blazin za divane. Kolonijški šolarski izdelki so bili podobni onim iz države, odlikovala pa jih je živa raznobarnost. Predmeti otroškega zanimanja in udejstvovanja so tu povsem drugi. — Tudi risbe, zbrane po večini v albumih, so kazale visoko stopnjo estetskega čustovanja. Zanimivo je bilo listati po spisnih izdelkih temnopoltih šolarčkov. Pisava čedna, način izražanja kratek pa jednat. — Izmed inozemskih šol so bile zastopane one iz Turčije, Francije, Grčije, Amerike in Kitajske. (Dalje.)

Naše disciplinarne istrage

Ne znam kako se vršile disciplinarne istrage mojih kolega-ica; ali koliko je meni poznato, vršile se rečene istrage od strane naših današnjih školskih organa onako kako se istraga ovršila napram piscu ovog članka. Uopće ne mogu se nazvati discipl. istragama ovakve istrage, kakove smo mi živi i ne živi u ovoj našoj zemlji na svojoj koži oćuteli ili bili im svedoci. No većina nas učitelja, besmo kažnjeni ponajveć bez discipl. istrage, onako naprećac, sumarno rekli bismo «prekim sudom». Na ovo razmišljanje besmo potaknuti okružnicom Ministra Prosvete od 2. 2. 1925., na sve podređene školske opskrbnike, kojima oćitue, da se nekoji uredi ne drže strogo prepisa u postupanju u stvarima pravne naravi napram osnovnom učiteljstvu, što se opaža — veli minister Fedele — iz utoka podnešenih na ministarstvo, koji moraju biti zabaćeni radi pogrešaka sadržajnih i formalnih. Da se to ne dogadja — veli dalje ministar glede postupka u disciplinarnim istragama kažnjenu učitelju mora se priopćiti ne zapisnik sednice školskog veća za istrage, nego **odluku** usvojenu od rećenog veća, koja odluka jest nešto **posebna i različna** od zapisnika, što se **razvidi** iz § 12 Ukaza (ordinance) od 1. 12. 1923. U smislu ovog §, odluku se mora učitelju priopćiti u **celoti**, a to znaći, da učitelj mora znati za sve razloge kazni, za okolnosti prestupka njegova, za tužbu i za rezultat rasprave. — Ujedno osudjeje ministar obićaj nekih ureda, koji svoje odluke proti pojedinim učiteljima priopćuju putem svojih glasila, što se protiv § 30, R. D. 7. 10. 1923., što većkrat zaprećuje učitelja da uložiti rekurs. U ovu svrhu valja da svaki utok nosi akt dostave (primitka) **učiteljevog kaznennog dekreta**.

OVAKO GLAS: ministarska zadnja naredba glede vodjenja disciplinarnih istrage, doćim mi slavenski učitelji Julske krajine sasma drukćiji koncept imamo glede rećenih istrage, pošto se vrše u sasma drugom duhu. Zapravo mi ni ne poznamo nit videmo u našim krajevima ni jedne disciplinarnih istrage, a besmo stotine od nas sodjeni i osudjeni, bez redovito vodjene istrage, koja predvidjeva tužbu, učiteljevo saslušanje i obranu, saslušanje svedoka, a onda raspravu, zapisnike, osudu i event. utok. Discipl. istraga mora biti javno vodjena i otvorenim kartama; učitelj mora znati za tužitelja i za

predmet optužbe, o kojoj raspravljaju školske oblasti u sednicama, a osuda se mora izreći na temelju nekog zakona i njegova §. Takov postupak predvidjen je u zakonima sviju civilizovanih država, pa, recimo, i Italije; ali mi slav. učitelji o takovu demokratskom disciplinarnom postupku nismo osvedoćeni, jer se napram nama ne rabi. Ja sam se na ovaj nedolćni, nezakoniti, protuustavni i nedemokratski postupak potužio, ali dobih za odgovor, da je ovakov postupak napram slav. učiteljstvu novih, oslobodjenih pokrajina predvidjen u Rapalskoj pogodbi, doćim poznavaoći ove Pogodbe rekoše mi, da to u njoj ne stoji. — Tajna je za mnoge sva Rapalska pogodba, tajna je opet za nas slav. učiteljstvo; kako i iz kojih razloga bilo je na stotina naših učitelja izbaćeno iz škole na cestu ili u mirovnu. Veći deo od njih potera ga groba sila i nasilje; druge se ostranilo rafinirano i bož zakonitim načinom, a proti trećima «vodila» se disciplinarna istraga.

Proti trećima se vodila t. zv. disciplinarna istraga, protiv onih naime koji se isticaše u službenom i privatnom životu kao ljudi od oka. Proces bio i protiv onih vrlo, vrlo kratak. I ovaj službeni proces malo se razlikovao od onog nasilnikovog postupka. Jedan, u selu, na primer, nije bio prijateljski raspoložen napram našem učitelju; — tužba. Specijalista za Italij. jezik nije opet bio zadovoljan sa svojim nadučiteljem, — eto opet tužba. Na učitelja pala kocka da «buni» narod — tužba. Iz okolice našeg učitelja ozvanuo koji dopisnić u pućkoj novinii, eto razloga tajnoj tužbi protiv slav. učitelja. Ta na koga drugog da se iskali rodoljubno srce i patrioćička partijal! Naš je učitelj «prevše» pevao u školi, a k tomu «nedozvoljene» pesme; — tužba. Specijalista stavljao na torture školsku decu, kojih majke osudile se korporativno doći u školu da se proti tomu prituže. To se uzelo za bunu protiv države, koju je dignuo slav. dašto učitelj; eto gradiva i kakovog gradivala protiv njeja; — tužba. Naš učitelj rado se razgovara s prostim narodom; — ne valja; tužba. Tako on bio junaćan da govorio ili primio pod svoj krov narodnog poznatog čoveka; — neoprostivi greh; — tužba. Na službeno mesto slav. učitelja morao bi doći jedan drugi učitelj, Benjamin, proti ovomu se dižu tužbe, osvade, denuncijacije. I tako redom dalje; iz nišetnih razloga se tužilo našeg učitelja. On dalje ništa

znao nije. Samo došao dekret, ako je došao! da ga školska oblast otpušta iz službe; — i sve bi time svršilo i svršeno. Osudjeni učitelj ne zna za tužbu ni za tužitelja ni za prekršaj, a najmanje po kojem § zakona bi otpušten.

U retkim slučajevima bi došao škol. nadzornik na lice mesta glede izvoda i ispitivanja stranke i svedoka. Došao tako i u moju školu starira nadzornik; bila mu moja «istrağa» zadnje njegovo «patriotsko» delo. Stavio mene u mirovinu, a onda i on podje krepošću starosti i službenih zasluga, osobito onih zadnjih godina... I njegov kolega reče mi, da želio u mir kao zaslužan i poznat patriota; i njemu se možda prohće krišca i kavalirstva. Te časti mu ne priuštise, pošto je i on (kao i mi) bivši učitelj, roba da poco, kanonenfutter. On dodje dakle u moju školu, ali pre toga, dašto, podje u «grad» da se dobro informira o mojoj časnoj — ne časnoj osobi. Kako se kasnije uverih iz toka «istrağa», u razgovoru i dogovoru s nekojima u gradu, koji inače ne bi smeli odlučivati o učiteljskoj sudbini, pala je osuda u moje zlo. S menom kao da ne smeo govoriti. Pozva u sobu specijalista. Što mu ovaj reče u četiri oka, ne znam. Proti njemu korporativno došle majke u školu da se potuže meni kao nadučitelju za to što tuče decu i što pri tome vredja i kune... Pozva preda se i ostale učiteljske sile, a mene **optuženoga** ne ispita ništa. Dodje i u razred, da ispituje o italij. specijalisti. Pita: decu: Je li vam hoće dobro ili zlo gosp. učitelj? Odgovor: Dobro. Da li vas on uči dobro ili zlo? Dobro. Zar

ne zasluži on da ga poštuju? Da! Da li ćete ga poštovati? Da! On i misi u crkvi; je li to lepo i dobro? Dobro. Je li on dakle vaš prijatelj? Jest. Dakle on je vaš prijatelj, on vam hoće dobro.

Mene upita: Signora maestra X tuže da tuče, ali ja sam se osvedočio da to nije istina; o tome sam govorio na cesti s jednom ženom. Ali deca vele, a majke njihove tuže ga, da i Bogom kune. Ovo je — odgovori gosp. istraživač — sasma isključeno. Gosp. nadzorniče, vani vas čekaju nekoliko majka, koje žele s Vama da govore. Izadje i podje k njima. Što hoćete? Mi Vam se pritužujemo, da gosp. italij učitelj tuče prestrogo našu decu; on kune i vredja. Nadzornik se na ovo strašno upali; spopade ga sveti patriotski gnev. — Vi lažete! To nije istina! To vas je neko na to nahuckao. Vi ćete za to odgovarati pred sudom. Kako se zovete? Sav crven i drhćućom rukom pobileži voditelj «moderne» istraže imena jadnih naših majki. Ostavi on majke i mene i školu, vičući: Il povero (ime) andar per aria... I odletio je zaista u zrak; a bržljive «buntovne» majke bejahu također, er znatno osudjene na globu sa strane gospodina sindaka...

Ovako nekako tekla je disciplinarna istrağa napram piscu ovog članka, a da mi se nije predložila tužba, nit se branio a ni mogao braniti; nije mu se poslao, da može uložiti utok i jedan službenopravni zapisnik. Samo tužba i osuda. Osuda bila utemeljena razlogom, da nije sposoban ili mu nije moguće odgajati decu u državnom duhu.

(Dalje).

Iz organizacije

VI. DELEGACIJSKO ZBOROVANJE (1925)

Goriško društvo:

28. Bratuž Alojzij. — 29. Boštjančič Kati. — 30. Gorjup Rihard. — 31. Jelšek Amalija. — 32. Jereb Milan. — 33. Klančič Milka. — 34. Mikuluš Gabriela. — 35. Šaun g Vladimir. — 36. Šuligoj Jože.

Namestniki: Križman Jelica, Boškin Valerija, Čehovin Rudolf in Lešan August.

Članstvu na Tolminskem. Ker se je s 15. aprilom list tolminskemu članstvu ustavil, je zbudil ta ukrep pri nekaterih precej nevolje, da, celo pri takih, ki že nekaj let niso plačali nikake članarine. Ti so pozabili, da list Zvezo stane, ker pr. de številka približno po ero liro. Kako naj bi jim Zveza pošiljala list brezplačno, je nerazumljivo. Zveza ni še nikak dobrodelni zavod, ampak ono učiteljstvo, ki je organizirano in vrši svoje organizacijske dolžnosti. Njegova zasluga, zasluga učiteljstva je, če list izhaja. Kdor torej list zastori zahteva, ne zahteva ničesar drugega, kakor naj mu tovariši (ce) oskrbujejo list. Menimo, da je taka zahteva vendar le drzna.

Stanovsko glasilo se je ustavilo na Tolminskem prvotno vsem; pozneje se je — na reklamacijo — dostavljalo trem odbornikom. Ustavitev je logična posledica dejstva, da je društvo še le letos (1925!) poravnalo svoj dolg za l. 1923, in je dolžno le za pošiljanje lista spet preko 2000 L. Da je poleg tega dolgovalo tudi za druge Zvezine ustanove, omenjamo le mimogrede.

Glavno pa je, da se je tolminsko učiteljstvo dejansko umaknilo iz bojne črte vsega učiteljstva s tem, da ni vršilo več najelementarnejših dolžnosti napram Zvezi. Pretrgalo je vezi in dvomimo, da v svojo korist; gotovo pa v škodo, v moralno in

gmotno škodo vsega ostalega slov. učiteljstva, ki se ni umikalo. To opravičuje dovolj, če se je od strani Zveze naposled prenehalo brezplačno pošiljanje organizacijskega glasila.

Vprašanje članarine tolminskega učit. društva je tudi danes še nezadovoljivo. Vendar je vsaj zveztovljeno število članov in končno predložen ugovor imenik. Z 12. številko se je list spet poslal priglasenemu članstvu. Pričakovati je, da se bodo tolminski tovariši (ce) zavedali svoje dolžnosti in pomagali odboru, da stvar uredi. Kar je bilo mogoče drugod, celo v zapuščeni Istri, bo menda na Tolminskem tudi. Odvisno pa je najprej od učiteljstva. Mislimo, da bo imelo še toliko čuta solidarnosti in samozavesti, da bo napravilo konec današnjemu nečastnemu stanju.

List se je lani izjemoma pošiljal tudi takim, ki so plačevali le naročnino. To je odslej izključeno; organizacijsko glasilo se bo pošiljalo le včlanjenim Kdor ni član, ga ne bo dobival.

Idrijsko učiteljsko društvo je imelo v nedeljo 17. ma'a svoj redni letni občni zbor v Idriji. Udeležilo se ga je okoli 60% članov in članic; nekateri so bili zadržani in so se opravičili. Po običajni otvoritvi zborovanja se je prečitalo tajniško in blagajniško poročilo ter poročilo knjižničarke in o skladu za tiskarno. Pregledovalca računov sta pregledala račune in jih našla v najlepšem redu. Nato so sledila podrobna poročila o vseh ustanovah «Zveze». Pri poročilu o «Novem rodu» se je izrazila splošna želja, da bi ostal «Novi rod» še nadalje po vsebini in obliki tak, kakršen je. Pri vseh poročilih in pri debatih se je poudarjala velika važnost vseh ustanov. Učiteljstvo, ki se zaveda tolike važnosti ustanov svoje organizacije, ne tarna, da je visok prispevek, ki ga plačuje zanjo; temveč ponosno je na svojo organizacijo in pripravljeno storiti vse, da se ohranijo in spopolnijo vse njene ustanove. Po teh poročilih so se priglasili skoraj vsi navzoči k socialnemu tečaju pri

Sv. Luciji. Nato so se izvolili delegati in odbor. Pri slučajnostih se je sklenilo napraviti v četrtek 28. maja skupen izlet v Črni Vrh. Če bi pa bilo ta dan neugodno vreme, se preloži izlet na četrtek 18. junija. S tem je bil dnevni red izčrpan in predsednik je zaključil zborovanje, se zahvalil vsem poročevalcem za poročila ter naprosil navzoče, da nesejo tople tovariške pozdrave vsem nenavzočim članom in članom.

Sežansko učiteljsko društvo je zborovalo 28. maja v Sežani. — Izmed 51 članov je bilo navzočih 26 tovarišev (-ic); le malo število je bilo opravičeno odsotnih. Kot zastopnik vlade navzoč kr. didaktični ravnatelj g. Rucconich. Po običajnem pozdravu omenja predsednik odsotne, na katere bi bil zaman vsak pozv, ker bi to bil glas vpijočega v puščavi.

Slava spomenu pok. tov. Frana Vodopivec ki je žrtvoval vse svoje življenje vzgoji mladine in slednjič upokojen ni dočakal zaslužene pokojnine!

Po tajniškem poročilu je bil glavni smoter odbora moralno dvigniti društvo in okrepiti stanovsko zavest. Skrčeno število članstva in zastala članarina kažeta pomanjkanje trdne stanovske zavesti. Samozobrazovalno delo se ni razvijalo povsod ugodno. Ponekod niso poverjeniki vršili svoje naloge.

Učiteljske knjižnice se je polastil kr. didakt. ravnatelj v Sežani radi česar je knjižnični odbor zahteval vrnitev knjižnice, ki je last učiteljstva. To je tudi dosegel, a ni nikoli dobil vseh ključev. Navzoči kr. ravnatelj se opravičuje, češ, da bi morali ključje zahtevati.

Tov. blagajničarka je podala poročilo o finančnem stanju društva, ki se je znatno zboljšalo k čemur je mnogo pripomogla zadnja okrožnica. Tudi zastala članarina se je precej poravnala. Kljub pritožbam o previsoki članarini, se vztraja pri tem, naj se članarina ne niža, ker so le zastanki vzrok kritike. Plačevanje se uredi pri odborovi seji.

Nato se vrši daljša razprava o Zvezinih ustanovah. «Učiteljski list» naj bi izhajal mesečno trikrat in podrobneje poročal o zakonodaji, ker se pa ta ne prestanto izpreminja, raj se s prihodnjim šolskim letom preskrbi **pravni konzulent**.

«Novi rod» naj bi bil po možnosti obširnejši in naj bi se bolj prilagodil otrokovemu mišljenju, priobčujoč več povestic, basni. Tudi kotichek naj bi bil večji in urednik naj bi dal odmeva dopisovanju otrok.

K sklepu vzpodbuja predsednik člane k živahnejšemu delovanju na spodnjem Krasu in poziva tovariše (-ice), naj se oklene svoje organizacije z vsemi silami, da bo prihodnje zborovanje veselejše.

Za delegacijsko zborovanje pri Sv. Luciji je bilo izvoljenih 6 delegatov in trije namestniki. (Eventualije: 29. V. je imel predsednik hišno preiskavo).

Goriško učitelstvo je zborovalo 4. junija v Trgovskem domu. Udeležba: 62 društvenikov.

Predsednik je pozdravil prisotne zborovalce z željo, da bi se razširila stanovska zavest še med one, katerih ni pri zborovanju. Govoril je daljši nekroglog blagopokojnemu vzornemu tovarišu Francu Vodopivcu iz Brestovice in ponovno izrazil sožalje njegovim sorodnikom. Povedal je, da se našemu društvu še vedno odreka «riconoscimento del carattere italiano» iz nčevega razloga, ča ni več goriškega okraja v nekdanji geograf. obliki. Izrazil je upanje, da se dožene tudi to priznanje, katero društvo rabi za povrnitev nekaj nad 300 K, ki so radi predvojnega poštno čekovnega prometa pri poštno hranilničnem uradu na Dunaju. Morda bo treba potrkati še v Vidmu v ta namen. Priporočal je mladim tova-

rišem (-icam) udeležbo pri učiteljskem tečaju na učiteljsču Scipio Slataper v Gorici, kjer pripravljajo učiteljstvo za razpis natečaja potom izkušeni in naslova (concorso per titoli ed esami).

Gosp. dr. Franc Jakončič je imel strokovno zdravniško predavanje o vzrokih infekcijskih bolezni. Mnoge tovarišice in kolegi se si popoldne ogledali mikroskopično bacile in bakterije itd. v ambulanci gospoda zdravnika. Predsednik mu je izrazil zahvalo za poljudno predavanje.

Med raznimi predlogi se je sprejel nasvet tovariša Paljka, da se bo pri vsakem zborovanju prodajala Ribičičeva «Kraljica palčkov», ker se mora z živahnim učiteljsko agitacijo spraviti na knjižni trg ta najlepša mladinska igra.

Zglasilo se je 13 udeležencev za počitniški tečaj k Sv. Luciji.

O uknitvi stanarine od strani občin v občinskih šolskih poslopih ni v našem okraju še nikomur nič znano. Predsedstvo naj se o tem informira za prihodnje zborovanje v smislu dopisa iz postojnskega okraja v Učit. listu.

Sprejet je bil predlog, da se morajo priglašati predavatelji iz naših stanovskih vrst in tovariš Paljk se je prijavil za prihodnjič s predavanji «O gospodinjskih tečajih». Tako je prav. Le za njim! Naša lastna praktična predavanja nam bodo najbolj koristila med ljudstvom. — Prihodnje zborovanje 2. julija.

Nastop zvezinega zbora pod okriljem «Javne ljudske knjižnice» v Nabrežini 31. maja je lépo uspel, dasi se ga vsaj desetorica članov ni udeležila in se je čutilo pomanjkanje v sopranih. Vzlic najskromnejšim sredstvom, ki jih imamo, se zbor vzdržuje na višini, ki je drugi pevski zbor v naši krajini ni zmožen. Tudi pri tem nastopu je odbor gledal, da zbor sam najde kritje stroškov za vajo. Morda bo mogoče zboru nastopiti 28. t. m. pri Sv. Ivanu.

Organiziranega učiteljstva je v Zvezi: v gor. društvu 90, v tržaškem 83, v tolminskem 69, v postojnskem 56, v sežanskem 51, v koprskem 40, v idrijskem 39, v volosko-opat. 30, v pazinskem 29, skupaj 487 članov. Neorganiziranih oziroma v snoparskih sindakatih je kakih 130, od teh največ na Goriškem (40), na Tolminskem (35) in na Postojnskem (30). Kakih 20 jih je v področju sežanskega, koprškega in pazinskega društva skupaj. Na Tržaškem je učiteljstvo v Sv. Križu izven organizacije. V idrijskem in volosko-opat. okraju je menda tudi po en par izven društva.

Udeležencev tečaja pri Sv. Luciji je priglašeni: pazinsko društvo 5 tovarišic, 12 tovarišev, skupaj 17; idrijsko 18 tovarišic, 2 tovariša, skupaj 20; postojnsko 7 tovarišic, 6 tovarišev, skupaj 13; sežansko 5 tovarišic, 7 tovarišev, skupaj 12; goriško 9 tovarišic, 4 tovariši, skupaj 13. Vseh torej 75, od teh 44 tovarišic, 31 tovarišev.

Tržaško, tolminsko in kvarnesko društvo še niso prijavila udeležencev. Predsedstva so naprošena, da to store do 20. t. m. na uredništvo stanovskega lista.

Zborovanje učit. društva za Volosko-Opatijo, sklicano za 21. V. v Mihotiče, se ni vršilo radi nezadostne udeležbe. Menda ni treba komentarja, kolegi?

Zaplemba. Zadnja (11.) številka «Učit. lista» je bila zaplenjena radi članka «Epilog», ki ima neresnične in tendenciozne vesti, zmožne motiti javni red. Odlok kr. prefektore je izdan 6. t. m.

Stano Kosovel: LORD BYRON

(Nadaljevanje)

Byron je potomec normanskih plemenitašev. Njegov prednik sir John Byron je dobil priorstvo in cerkev v Newstadtu in poleg tega še primeren kos zemlje. Pred 18. stoletjem se ni nihče izmed Byronovih prednikov posebno izkazal. Šele od tega časa dalje se pojavljajo Byroni v javnosti in postajajo znani deloma po svojem značaju, deloma po načinu življenja, deloma po svoji usodi.

Byronov ded John je bil pomorski častnik in jadralec po svetovnih morjih. Vojskoval se je proti Franciji v činu admirala ter je bil odlikovan zaradi svoje hrabrosti, stanovitnosti in neupogljivosti. Byroni so se sploh že od nekdanj odlikovali po svoji zvestobi. To svojstvo se je pokazalo posebno očitno za časa meščanske vojne pod Karlom I. Byronov oče je bil kapitan in je nosil krstno ime Byronovega deda. Izobraževal se je v Westminsteru, v neki francoski vojaški šoli. Bil pa je kvartar in zapravljevec ter lahkoživec brez primere. Radi nerednega življenja je bil celo izobčen iz družine. Na ženske je imel velik vpliv in naravnost neomejeno privlačnost. Bil je pač pravcati pustolovec.

L. 1778. je vzbudil splošno pozornost s tem, da je odpeljal ženo lorda Carmarthena, s katero se je pozneje poročil na Francoskem. S to žensko je imel več otrok, med drugimi tudi l. 1783. rojeno Avgusto, ki se pojavlja kot zanimiva oseba v poznejšem Byronovem življenju. L. 1784. je kapitanu Byronu umrla žena; baje je njeno smrt pospešila brutalnost moža, ki se je nato zopet vrnil na Angleško. Bil je namreč zadolžen do vratu in je hotel najti bogato novo partijo, da poplača ž njeno doto svoje dolgove. Seznanil se je z imovito škoftinjo miss Katarino Gordon of Gight (1765—1811), poznejšo Byronovo materjo, ki je bila edinka svojih roditeljev. Ta ženska je bila po

ustnih in pisanih izročilih «ponosna kot Lucifer». Imela je bogato doto v denarju in nepremičninah. Toda že 18 mesecev po svatbi je njena imovina splahnela kakor da je nikoli ni bilo. Byron se je moral z ženo vred izseliti ter oditi iz Anglije na Francosko, kjer pa ni vzdržal dolgo. Že l. 1788. sta se oba vrnila v domovino ter se nastanila v Londonu, kjer je dne 22. januarja 1788. prišel na svet George Gordon, pesnik lord Byron.

Mož in žena se v tem času nista razumela. Stanovala sta ločeno, v isti ulici sicer, toda vsak v drugi hiši. Kmalu nato se je podal kapitan Byron nazaj na Francosko, kjer je l. 1791. umrl. Mati je ostala z otrokom sama in je bila skoraj brez sredstev.

Temperament Byronove matere je bil neobičajno čuden. Mrs Byronova je bila strastna, neugnana, muhasta in se ni znala brzdati. Prepirlala se je z vsakomur in z vsemi. Svojega moža je obenem oboževala in ga mrzila; dasi ga je po eni strani sovražila, jo je njegova smrt tako presunila, da so jo ljudje slišali od žalosti vpiti na cesto.

Mladi Byron je bil pravcata zmes očetovega in matereinega temperamenta. Po očetu je podedoval ekscentričnost, po materi dražljivost in neukročnost. Poleg tega je imel smolo, da se je rodil s pohabljeno desno nogo, ki je bila obrnjena navznoter. Mati je skušala napako odpraviti, izročila je sina v detinskih in otroških letih v oskrbo raznim mazajem in zdravnikom, toda brez uspeha. Zdravniška veđa je pokazala, da ne more storiti nič zoper vsemočno naturo.

Dečka, ki je bil priznано lep, je ta nakaza silno bolela. Čutil se je omejen v svobodi in kretanju. To je napravilo iz njega stvor posebne vrste. Bil je trmast, samovoljen, pravcati «enfant terrible». Ker niso umeli ž njim ravnati kakor je zahteval njegov značaj, so ga še bolj razvadili ter stopnjevali njegovo muhavost do škodljive točke. (Dalje.)

V spomin pok. tov. Vodopivcu

Pretežko mi je, dragi France, da bi bil dolgovizen; tudi čutim, da ne bi to pristojalo prebлагemu nam spominu na Te, na vso Tvojo skromnost, in da bi bila vsaka, tudi najskromnejša olepševalnica preveč. O kakor sem prijetno začutil utis, ko sva se prvič sešla in spoznala, tako sem ob vesti o Tvoji smrti začutil kot štiri težke, krvave kaplje. Spreletelo me je in pred menoj si ostal — kip s trdo izdolbenimi črkami: Mož — srcé — delo — bolest.

Zakaj prav ti zakladi? Zakaj nas zapuščajo prav te vrline, ki jih danes tako nujno potrebujemo? In zadnja beseda je zakrila vse ostale. O, ta je verna spremljevalka učitejev — mož.

France, ni me sram priznati, da ko to pišem, me spremljajo pritajene solze, kakor vse one, ki so Te poznali, kakor tudi Tvoje vaščane, Tvoj naraščaj, ki je — to vem — resnično plačal po Tebi. Ali pa je sodba čez solze bolesti mladine in ljudstva?

Težko je plakati možu.

Jaz sem te poznal. Ni bilo treba pozornega očesa in napetih zasledovanj za spoznanje notranjosti Tvoje osebe, Tvojih vrlin. Tvoj pogled izraz, Tvoja ravna beseda, vse je ubrano govorilo o dobrinah, o Tvojem srcu.

Saj Ti nočem peti slave, dragi France, ne, le rad bi bil tako iskren kot si bil Ti, tako pristno čist, preprost, kakor je bila vsaka Tvoja beseda, vsaka Tvoja kretnja. Zato smo Te spoštovali in ljubili.

Vse Tvoje življenje je bilo kot razorana cesta Tvojege dela, skrbi in bolesti, ki pa jih nisi očitoval. Tvoja skromnost in udanost sta potajevali težke črte nenaklonjene besede, črte duševnega trpljenja,

le na izmučenem licu so bili odtisi njenih uspehov.

Velič je bil davek, ko Ti je rušila Tvojo komaj razcvetelo družino, a usoda ni odnehala in Ti se nisi uklonil. Le z rameni si skomignil, ko si se slučajno dotaknil svoje boli.

Vojna vihra Te je, izstradanega in izčrpanega, pogrnala s Tvojega ljubega službenega mesta, iz drage Ti Brestovice v Avber. Ni čudo, če si neprestano hrepenel nazaj v Brestovico, tja, kjer si pustil svojo mladost. Ta želja se Ti je izpolnila. Nisi miroval in šele višja sila Te je oddaljila šoli. Stopil si na stran, v pokoj in čakal s krvavimi sragami prisluženi kos kruha pokojne. Tudi tukaj nisi imel sreče, nisi pričakal miru. Imel si pravico — a pravica ni naša, naša je le bridka resnica, naše je odkrhano plačilo umirajočemu delavcu, ki je izlil svoj sok, svojo kri v obče dobro. Vem, kako Ti je bilo pri srcu. Z bolestjo si odšel, dragi mi France.

Jaz sem Te poznal in vedi, da mi je za to skoraj žal! Saj bi ne vedel, kakšna je usoda v vsej svoji zlobi! Vsi smo poznali Tvoje vrline — in da bi nam ne bilo težko ob Tvojem grobu!

Kako pa mora biti dobri ženi, ljubljenim in ljubecim Te otrokom! Saj njim želimo tolažbe in miru, onega miru, ki si ga, neupogljivi mož, tovariš-trpin, zaman iščal skozi življenje.

Janko Furlan.

ZA KORSIČEV SPOMENIK. Vsi tovariši in tovarišice, ki niste še poslali svojih prispevkov, storite to še v tem mesecu in pošljite!

Da vstan: ta krasni spomin, je dolžnost nas vseh mladih, da gradimo vsi nekaj! — Bratuz Marij, Gorizia, Via Ponte Isonzo 17.